

การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อรณิตย์ ภูเขียว¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

อดุลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 24 มิถุนายน 2560 รับตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2560

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม 3) ศึกษาผลการใช้กิจกรรม และ 4) ศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษางานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รวมถึงสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน 3) ศึกษาผลการใช้ โดยนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยการเลือกแบบเจาะจง และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ใช้สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ประเมิน 4) ศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม โดยสอบถามครูผู้สอนกลุ่มสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียน ผู้บริหาร ครูและชุมชนขาดการปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง หลักสูตรสถานศึกษาไม่กำหนดการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะที่ชัดเจนจึงเกิดปัญหาทำให้นักเรียนไม่สนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อม นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ และจากการสอบถามแนวทางในการสร้างกิจกรรม พบว่าหลักการจัดกิจกรรม, แนวการจัดกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลมีความสำคัญมากที่สุด 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ 2.1) กิจกรรมมี 7 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล, แนวคิดพื้นฐาน, วิธีการจัดการเรียนรู้, วัตถุประสงค์, โครงสร้าง, เนื้อหาและการวัดผลประเมินผล รวม 3 หน่วยการเรียนรู้ 6 แผนการจัดกิจกรรม 2.2) คุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.66$) 3) ผลการใช้กิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสูงขึ้น ซึ่งนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับชั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.55$) 4) ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม พบว่า ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$)

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ การเสริมสร้าง

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อรณิตย์ ภูเขียว คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: oranitpk@gmail.com
DOI: 10.14456/edupsu.2018.4

The Activity Development to Enhance Public Mind for Lower Secondary School Students under the Office of Basic Education Commission

Oranit Phukhiao¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Adul Wangsrikoon

Pibulsongkram Rajabhat University

Chaiwat Sutthirat

Naresuan University

Received: 24 June 2017 Accepted: 30 July 2017

Research Article

The purposes of this research were to 1) study the problems and guidelines for creating activities, 2) construct and test the quality of activities 3) study the results of using the activities, and 4) study opinions on how to use the activities. The research was conducted in 4 steps; 1) studying research and related theories, followed by interviewing experts using semi-structured interview, then, interviewing Heads of Academic Affairs and Heads of Activity Development for Learners using a structured or closed-ended questionnaire, 2) to construct and test the quality of the activities, 7 experts were asked to evaluate the propriety of the activities, 3) to study the results, the activities were purposively implemented with 30 grade-7 students at Wat Bandong School under the Office of Primary Education Area 1, Phitsanulok, and the students' behaviors were observed and evaluated by teachers, and the students' guardians were also interviewed, 4) to study opinions on how to use the activities, the questionnaire was administered to 15 teachers of activity development for learners.

The findings indicated that: 1) there was a lack of cultivating public mind to students by the school director, teachers and communities, school curriculum do not define clear activities so that to enhance public mind, students were not interested in environmental issues so causing pollution. In addition, when asking for guidelines to create activities, it was found that the principles, activities, and assessment of activities were the most critical procedure, 2) results of constructing and testing the quality of activities revealed that; 2.1) the activities comprised 7 elements including *principle and reason, concept, learning process, objective, structure, content and evaluation*, totally comprising 3 learning units and 6 lesson plans, 2.2) the quality of the activities was found to be very good ($\bar{X} = 4.66$), 3) after implementing the created activities, the students showed a higher level of public mind characteristic, 4) the teachers' opinions towards the use of such activities were found at the highest level ($\bar{X} = 4.69$).

Keywords: public mind, enhancement

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Oranit Phukhiao
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: oranitpk@gmail.com

บทนำ

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ บุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ซึ่งที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยรวม (พรทรัพย์ ชื่นในเมือง, 2550) การปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคลเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรบังเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันจึงมีการกล่าวถึงคำว่า จิตสาธารณะมากขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนั้นหมายถึงความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเข้าไปช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ปัญหาหรือวิกฤตการณ์รวมทั้งความผิดปกติที่เกิดขึ้นในสังคม (พรทิพย์ มนตรีวงศ์, 2554) เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั้นหมายความว่าทุกคนต้องมีการให้มากกว่าการรับเพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อมได้รับแต่ความสุขอย่างแน่นอน คำว่าจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยรวม การปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่างๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหรือสาธารณะจะเป็น การสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรวมทั้งประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน “จิตสาธารณะ” มีความสำคัญ ในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จักการเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม ผู้วิจัยเลือกที่จะเสริมสร้างจิตสาธารณะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากนักเรียนระดับนี้สามารถพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดได้อย่างเป็นนามธรรม ซึ่งขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี นั้นหมายถึงเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ (Piaget, 1976)

จากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาเรื่องจิตสาธารณะในปัจจุบัน รวมถึงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดให้คุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีผู้พัฒนาและสร้างขึ้นมีหลากหลายแนวทาง เช่น การกำหนดเป็นนโยบายเรื่องจิตสาธารณะในโรงเรียน การจัดฝึกอบรมนักเรียนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน การจัดค่ายอาสา การเข้าค่ายคุณธรรม หรือการกำหนดให้มีการบูรณาการเรื่องจิตสาธารณะในเรียนการสอน เป็นต้น แต่เนื่องด้วยในการพัฒนาจิตสาธารณะมีข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เนื่องจากการใช้กิจกรรมสามารถใช้วิธีการกลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้บทบาทของผู้นำ การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ดีอื่นๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม ให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์และแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตสาธารณะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาอื่นๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาเรื่องจิตสาธารณะในปัจจุบันและพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย โดยการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ รวมไปถึงการศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนากิจกรรม และจากการนำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น จึงแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่จัดทำขึ้นนี้สามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่กระทำการอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข โดยวัดจากการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และนำผลของพฤติกรรมจิตสาธารณะมาเปรียบเทียบกับการพัฒนาจิตพิสัยตามลำดับขั้นของ Bloom คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) และขั้นการจัดระบบ (Organizing) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) ซึ่งมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการมีจิตสาธารณะในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวมเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา การรักษาทริพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบ
2. ด้านการมีจิตสาธารณะต่อผู้อื่น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียน ที่ช่วยเหลือ แบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ อาสาในการทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ยกย่องให้เกียรติผู้อื่นและให้ความเคารพสิทธิผู้อื่น

3. ด้านการมีจิตสาธารณะต่อสังคม หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการดูแลรักษาสาธารณะประโยชน์ การอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ชุมชนหรือสังคม การเสียสละช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดูแลสาธารณะประโยชน์ด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยการเรียนรู้จากทฤษฎีและหลักการต่างๆ ดังนี้ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของ Bandura (1977) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) เน้นการเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายในได้เน้นแนวคิด 3 ประการ คือ แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) แนวคิดของการกำกับตน (Self-Regulation) แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) ซึ่งในการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมสามารถที่จะทำได้โดยให้ผู้เรียนสังเกตจากตัวแบบจนใจให้ผู้เรียนเกิดความรับรู้และเห็นคุณค่า พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติตามอย่างเต็มความสามารถ 2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1969) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมการพัฒนาด้านจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11 - 25 ปี ซึ่งจะมีการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา 3) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1976) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร ซึ่งขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) เริ่มจากอายุ 11-15 ปี นั้นหมายถึงเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลงเด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ และ 4) ทฤษฎีพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom et al (1981) ที่ว่าการพัฒนาจิตพิสัยเป็นการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยมี จุดมุ่งหมายให้เป็นพฤติกรรมที่ถาวรต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ใช่เป็นการพัฒนาชั่วคราว ลำดับขั้นการพัฒนาจิตพิสัย คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นการจัดระบบ (Organizing) และขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

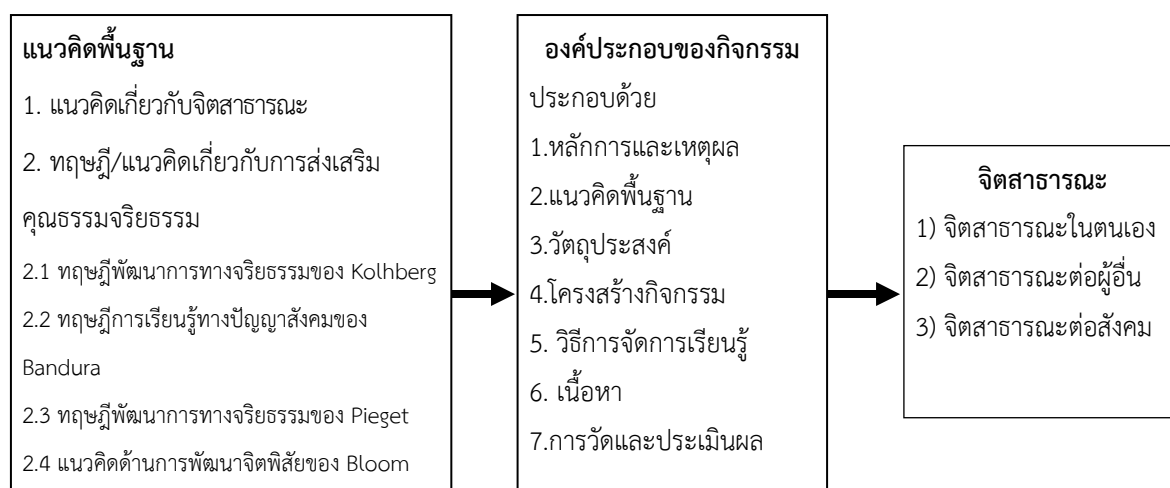
นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และวิธีการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ เพื่อให้ได้กรอบในการสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีดังนี้

แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน มีแนวทางที่หลากหลาย แต่ควรเน้นกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ

ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำคัญได้แก่ (1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (3) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (4) ให้เรียนได้เรียนรู้ "กระบวนการ" ควบคู่ไปกับ "ผลงาน/ข้อความรู้ที่สรุปได้" และ (5) ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีความหลากหลายในวิธีการเรียนของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน รักการเรียนรู้อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความรู้และความสามารถในการเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 4 คน

1.2 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 160 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางในการใช้กิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบสอบถามที่มีโครงสร้างหรือปลายปิด (Close-ended Form) โดยมีกรอบคำถาม ในเรื่องแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 33 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.86

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ จิตสาธารณะ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ นำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา

3.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.3 สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 40 โรงเรียน จำนวน 160 คน ด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง ในเรื่องแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ จำนวน 20 ข้อ โดยครูเป็นผู้ประเมิน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ใช้สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งความสอดคล้องของแบบสังเกตมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) มีค่าเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดลองใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้กิจกรรม คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.2 ประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะหลังการใช้กิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยให้ครูเป็นผู้ประเมิน จำนวน 3 คน ทำการประเมินหลังการใช้กิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

3.3 วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะหลังการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 สรุปผลการทดลองใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

ครูที่ดำเนินการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประเด็นสอบถามในหัวข้อด้านความสะดวกในการนำไปใช้ ด้านความชัดเจนและความเหมาะสม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และด้านประโยชน์และความคุ้มค่า เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิด จำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ครูที่ดำเนินการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้ใช้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.2 สอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพจิตสาธารณะในปัจจุบัน 1) โรงเรียนขาดการปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง 2) หลักสูตรสถานศึกษาไม่กำหนดการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะที่ชัดเจน 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมไปถึงบุคลากรภายในโรงเรียน ไม่ทำเป็นตัวอย่างของเรื่องจิตสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ขาดการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ชุมชนเพิกเฉยต่อเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะพัฒนานักเรียนในเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง

1.2 ปัญหาจิตสาธารณะในปัจจุบัน นักเรียนไม่สนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ ไม่คำนึงถึงผู้อื่นหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ไม่เห็นความสำคัญของการขาดจิตสาธารณะ ไม่สนใจทรัพยากรของโรงเรียนที่มีการใช้ร่วมกัน ขาดความรับผิดชอบต่อ ขาดระเบียบวินัยในการใช้ของส่วนรวม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ไม่รักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ

1.3 แนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้บริหารและครู
กระบวนการสร้างจิต สาธารณะต้องใช้กลยุทธ์ ที่หลากหลาย และควร เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง มีวิธีการสอนในลักษณะ ต่างๆ เช่น	1.ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดแบบมององค์รวม 2.สร้างบทเรียนให้นักเรียนคิดแบบเชื่อมโยงแบบองค์รวม 3.กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้จักจิตสำนึกสาธารณะคือการไปเรียน ในสถานที่จริงหรือสร้างสถานการณ์จำลอง 4.สร้างกระบวนการเป็นตัวอย่าง 5.กิจกรรมจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยา 6.กิจกรรมสามารถใช้ในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่มีอยู่ 7.กิจกรรมควรใช้แบบกิจกรรม กลุ่มเป็นผู้นำกลุ่มเป็นผู้ตาม 8.การมีส่วนร่วม	1.การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการ 2.การจัดกิจกรรมควรเหมาะสม กับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน 3.โรงเรียนควรมีการกำหนด จุดประสงค์และแนวปฏิบัติใน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิต สาธารณะอย่างชัดเจนเป็น รูปธรรม 4.การจัดกิจกรรมควรมีการคำนึง การสร้างเสริมความรู้สึกละแ คุณค่าในตัวเองของผู้เรียน 5.ครูให้ความสำคัญตามความ สนใจและความถนัด และความ สามารถผู้เรียน 6.การจัดกิจกรรมควรมุ่งสร้าง เสริมนิสัยรักการทำงานเพื่อให้รู้ และเข้าใจตนเอง มุ่งมั่นที่จะ ทำงานให้สำเร็จและมีความ ภูมิใจในผลงาน 7.ครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ดูแล พัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะ ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 8.มีการดำเนินการประเมินผลการ เข้าร่วมกิจกรรมด้วยวิธีการ ที่ หลากหลายตามสภาพจริง 9.มีการกำหนดเกณฑ์การผ่าน กิจกรรม
1.การใช้บทบาทของผู้นำ 2.การใช้การสื่อสารแบบ รวมศูนย์ 3.การใช้สถานการณ์ จำลองผสมกับเทคนิค การประเมินผลจากสภาพ จริง 4.การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ ผ่านสื่อ 5.การใช้ตัวแบบที่เป็น ตัวอย่างที่ดีในสังคม 6.เหมาะสมกับกลุ่มวัย และห้วงเวลา 7.เน้นการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมการพัฒนา 8.ผู้เรียนได้มีโอกาส ประเมินค่าและใช้เหตุผล ประกอบการพัฒนา 9.เชื่อมโยงกับความ เป็นจริงของสังคม 10.ควรให้ผู้เรียนได้ย้อน คิดเชื่อมโยงกับชีวิตจริงที่ สัมผัสได้ โดยเฉพาะกับ ความเป็นจริงที่ผู้เรียน เผชิญอยู่		

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 ซึ่งได้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ที่มี 7 องค์ประกอบ (32 ชั่วโมง)

1. หลักการและเหตุผล คือ เหตุผลที่นำไปสู่การเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาการขาดจิตสาธารณะของเยาวชนและแนวทาง การเสริมสร้างจิตสาธารณะในสถานศึกษาร่วมกับการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และสภาพปัญหาในการดำเนินการกิจกรรม

2. แนวคิดพื้นฐาน คือ ความหมายของพฤติกรรม ประเภทของพฤติกรรม องค์ประกอบของพฤติกรรม วิธีการศึกษาพฤติกรรม เป้าหมายและความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรม และแนวทัศนะของกลุ่มจิตวิทยาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ อันจะเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจและนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะต่อไป

3. วิธีการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิดและความสามารถโดยอาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิธีการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากชั้นตอนที่ 1 เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาจิตพิสัยตามลำดับขั้นของ Bloom คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) และขั้นการจัดระบบ (Organizing) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization)

4. วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน

5. โครงสร้างกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการจัดการเรียนรู้ 6 แผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

5.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตผ่องใส จิตสาธารณะ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 จิตสาธารณะ พาสะอาด (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ชื่นชม นิยมคนจิตสาธารณะ

5.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชุมชนสวยด้วยจิตสาธารณะ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 โรงเรียนสวย ด้วยมือเรา (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 อาสาผู้อื่น สรรสร้างชุมชน

5.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จิตสาธารณะ จิตแห่งความดี ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 แบ่งปัน ประสบการณ์ จิตสาธารณะ (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ต้นแบบความดี วิถีจิตสาธารณะ

6. เนื้อหา คือ สารสำคัญที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

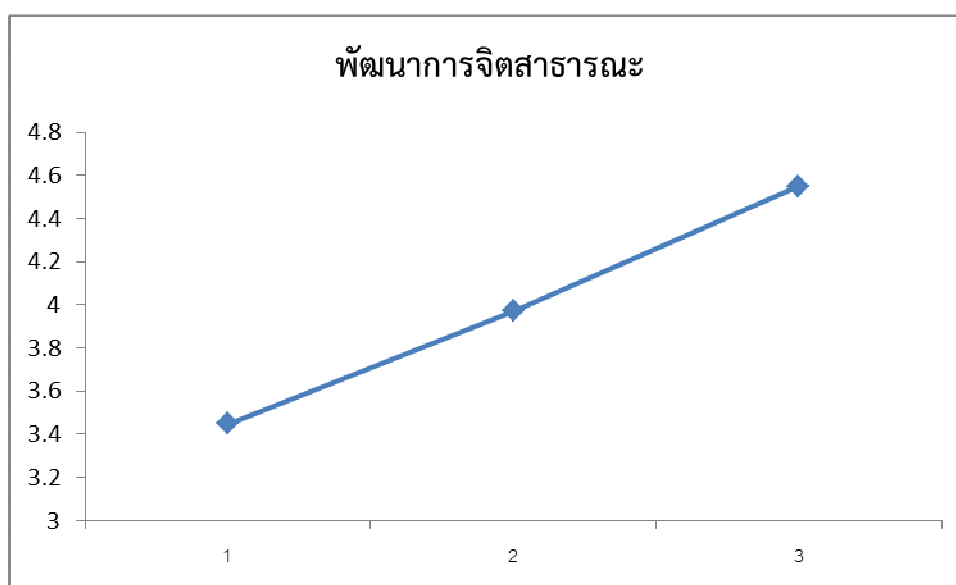
7. การวัดและประเมินผล ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นแนวทางในการวัดและประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม โดยใช้การสังเกตพฤติกรรม

ด้านจิตสาธารณะ โดยให้ครูเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เป็นการประเมินหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้

ผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน พบว่า คุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมมีการคำนึงถึงการสร้างเสริมความรู้สึกละเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เรียน, การจัดกิจกรรมกำหนดชิ้นงาน/ภาระงานอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาคือ มีการนำหลักการและเหตุผลมากำหนดจุดประสงค์และแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ, การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดและประเมินไว้อย่างชัดเจน, การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้, มีการกำหนดเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ที่สำคัญให้ผู้เรียนต้องผ่านแต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 4.86$)

3. ผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน ทำการทดลองระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง 15 มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยใช้เวลาในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง ปรากฏผลดังนี้

ภาพ 1 แสดงพัฒนาการด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะ

จากภาพ 1 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 ถึงหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พบว่านักเรียนพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ จากขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.45$) มาเป็นขั้นการจัดระบบ ($\bar{X} = 3.97$) และสามารถเป็นขั้นพัฒนาเป็นนิสัย ($\bar{X} = 4.55$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พัฒนาการด้านการมีจิตสาธารณะ ทั้ง 3 ด้าน

พฤติกรรมจิตสาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้ที่						รวม	
	1		2		3			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ในตนเอง	3.40	0.20	3.96	0.25	4.58	0.12	3.98	0.07
ต่อผู้อื่น	3.44	0.25	4.00	0.16	4.55	0.13	4.00	0.06
ต่อสังคม	3.54	0.33	3.96	0.25	4.52	0.11	4.01	0.11

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือจิตสาธารณะในตนเอง จิตสาธารณะต่อผู้อื่นและจิตสาธารณะต่อสังคมหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการสอบถามจากครูที่ดำเนินสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 15 คน ในหัวข้อ ดังนี้ 1) ด้านความสะดวกในการนำไปใช้ 2) ด้านความชัดเจนและความเหมาะสม 3) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และ 4) ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาคือ ด้านความสะดวกในการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.67$) และด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.60$)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย รวมถึงการสัมภาษณ์และสอบถามซึ่งได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนที่พัฒนาขึ้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มากำหนดองค์ประกอบและจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากภายใน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างกิจกรรมและผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจะพบว่ากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมเริ่มต้นจากการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้คิดหาสาเหตุที่เป็นปัญหาและเสนอวิธีแก้ไขปัญหาว่าทำอย่างไรเพื่อที่พัฒนาหรือดำเนินการแก้ไข ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นการทำงานเป็นกลุ่มและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีดังกล่าวตรงกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ Bloom (อ้างใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) ว่ากระบวนการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ข้อคือคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย คุณลักษณะด้านจิตพิสัยและคุณลักษณะด้านทักษะพิสัย ซึ่งจิตสำนึกเกิดขึ้นภายหลังจากการได้รับรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความสนใจเห็นคุณค่าขึ้นในจิตใจจนก่อให้เกิดพฤติกรรมเป็นคุณลักษณะทางจิตที่ก่อรูปผ่านกระบวนการทางปัญญา ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะช่วยกันดูแลรักษาของส่วนรวมเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนำไปสู่การดำเนินกิจกรรม

3. ผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงขึ้นนั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยจัดโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก เป็นการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการเรียนการสอนแบบปฏิบัติจริง โดยการศึกษาปัญหาและหาวิธีการแก้ไขด้วยตัวเอง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้จากต้นแบบที่มีจิตสาธารณะ นักเรียนสามารถสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการมีจิตสาธารณะ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนด้วยกัน การปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อให้มีการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พูลสวัสดิ์ วรรณลา (2557) ที่สรุปว่าแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะจะต้องใช้วิธีการและแนวทางอย่างหลากหลายผสมผสานกันจึงจะประสบความสำเร็จ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) กล่าวในเรื่องแนวทางสร้างและพัฒนาเด็กให้มีทักษะทางสังคมคือ การสร้างมิตรภาพ โดยการริเริ่มผูกมิตรและหยิбыนมิตร จิตให้กับผู้อื่นก่อนเสมอ ทั้งต่อเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ เรียนรู้จักกิจกรรมและทำงานเป็นทีม กิจกรรมในการสอนเด็กให้มีทักษะทางสังคม มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงวัย ครูต้องเลือกให้เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑลี เนื่อทอง (2556) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า การหล่อหลอมจิตอาสดำเนินผ่านองค์ประกอบสำคัญของการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว 3 ส่วน ได้แก่ 1) การตระหนักและเข้าใจคุณค่าของจิตอาสาเพื่อถ่ายทอดแก่บุตรผ่านการเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของชีวิตการเข้าใจคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมและการให้คุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น 2) การให้โอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเองในครอบครัวผ่านแบบอย่างการดำเนินชีวิตของบิดามารดาการให้อิสระและเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการเลือกและสนับสนุนให้อยู่ในบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 3) การสนับสนุนให้มีส่วน

ร่วมกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณประโยชน์การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมต่างๆ

4. ผลจากความคิดเห็นในหัวข้อความสะดวกในการนำไปใช้ ความชัดเจนและความเหมาะสม การบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านประโยชน์และความคุ้มค่า ต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดและสร้างกิจกรรมจากพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้อาจรวมถึงผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ความสามารถในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะพร้อมด้วยการสอบถามผู้บริหารและครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมมีความชัดเจนเหมาะสม สามารถบรรลุวัตถุประสงค์มีความสะดวกในการนำไปใช้รวมถึงกิจกรรมมีประโยชน์และความคุ้มค่า สามารถนำไปเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการนำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ ปรากฏว่าเป็นที่น่าพอใจสามารถพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนได้ จึงนับว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นทางเลือกให้ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

2. โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะ เพื่อให้ครูได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. ควรมีการติดตามความต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบผลการพัฒนาและนำข้อมูลไปสู่การพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือวิธีการจัดการเรียนรู้อื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเฉพาะกรณีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ทักษะทางสังคม พื้นฐานการอยู่ร่วมอย่างมีความสุข. แม่และเด็ก, 31(432), 102-103.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท วี พริน (1991) จำกัด.
- พรทรัพย์ ชื่นในเมือง. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรม นิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิพย์ มนตรีวงศ์. (2554). การพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการให้การศึกษา กลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พลสวัสดิ์ วรรณลา. (2557). *แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มณฑลี เนื่อทอง. (2556). *การหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. England Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bloom, B. S., Madaus, G. F., & Hastings, J. T. (1981). *Evaluation to Improve Learning. Handbook II: Affective Domain*. New York, NY: Mckey Company.
- Kohlberg, L. (1969). Stage and Sequence: the Cognitive Development Approach to Socialization. In Goslin, D.A. (editor) *Handbook of Socialization: Theory of Research*. Chicago: Rand McNally & Co.
- Piaget, J. (1976). *The Moral Judgment of the Child*. New York, NY: The Free Press.